

կենդանի պահեստը գմեղ՝ միտք ունիմք այսպես գումարս ինչ հասուցանել զայն, որոյ էկամուտն բաւական լիցի վասն մի կամ երկու մանկանց դաստիարակութեան ծախուց. գումարն այն մնայոց է ընդ իշխանութեամբ կառավարչացն՝ անդամնայի առ ժողովոյն մեր, որ լոկ կունենան իշխանութիւն դաստիարակութիւն առնոյ ի վարժարանիդ, եւ յետ իւրեանց ժառանգ իւրեանց ազգս ազգս, այլ ոչ երբեք կարացեն պահանջել եւ յետ ստանալ զգումարն կամ գեկամուտնորա: Իսկ երէ կեանք մեր չբաւականան կամ միջոցքոյ չտան զգումարդ յայն աստիճան հասուցանել որոյ լոկ էկամուտն բաւական առնու իծախս ուսման մի կամ երկու մանկանց՝ ուրեմն որքան որ ժամանակ առնու վասն ծախուց մանկանց մեր՝ այնքան միջոց դաստիարակեցին մանկուոր մեր մինչ յաւարտումն դրամագլխոյն: Այլ մեր մեծ յոյս ունիմք որ բարձրեալն

Աստուած տացէ զայն միջոց զի գմեր առաջին եւ զիսաւոր նպատակն ի գլուխ հանել կարացուք, որպէս միշտ է աշողող ամենայն բարի առաջադրութեանց:

Աշողակութիւն սորա շատ է, զորս Սրբազնութիւններ ունիք ի նրբին մտածելիք վասն յառաջադիմութեան սերնդոց մեր ճրքան օգտակար է լինելոց. վասն սերնդոց մերոց ասեմք՝ որ է մասն Ազգին զորոյ յառաջադիմութենէ տրնիք զցայդ եւ զցերեկ, եւ քէ վասն Ուսումնարանիդ իսկ որ ունելոց է միջոց եւ մանկունս միշտ վասն տարածանելոյ զյոյս զիտութեան իմեջ ազգիս »:

« Զխոնարհական ողջոյն մեր նուիրելով, մնամ
Արժանապատիւ Հայր

Սրբութեանդ անկենսիւննարն ծառայ

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱԶԱՊԵՏԵԱՆ .

ՀԱՆԴԻՍՍՈՐԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՇԷՆ ԽԱՐԴԿԱՆ

ՖՈՒԱԴՍ ՓԱՇԱ.

Տաճկաստանի երեսելի քաղաքագետ անձանց մէկն է Ֆուատ Փաշա, ուստի եւ տասը տարի է ի վեր ամենադժուարին պաշտօններ յանձնուեցան իրեն Վեհափառ Սուլթանէն: Նախ իշխանութեանց մեջ նուիրակ կարգեցաւ, եւ իւր դատաստանին յանձնուած նիւթերը քաջ բնեցէ եւ խաղաղարար նոգովը շուտով ամեն դժուարութիւն ու հակառակութիւն վերջացուց: Յետոյ Ռուսաստան եւ շատ մը տաճկանպատակ յոյն դաւառներ յուղարկեցաւ. եւ ամեն տեղ զիտցաւ ամեն բան խաղաղութեամբ ու սիրով աւարտել: Մենջիքով իշխանին պաշտօնով Կոստանդնուպօլիս էկած ժամանակն ինքը ոստիկան էր արտաքին գործոց. եւ երբոր ոռոս ծովապետն չուզեց իրեն վոյսարէն այցելութեան երթալ, Ֆուատ Փաշա նրա ծառայեցաւ պաշտօնէն: Այնուհետեւ շատ անգամ ոստիկանութեան հասնելով՝ յամենայնի ցուցուց իւր վեհ բնաւորութեանը նէտ ի յանձանձանս իրաց աշխարհին ունեցած հանձարը: Իւր բազմաթիւ ծառայութիւններովը ստացած մեծ համարումն ու Վեհափառ Փաշայութիւնն ունեցած մասնաւոր վարկն է որ զինքը Փարիզու իշխանաժողովին լիազօր դեսպան ընտրել տուին. եւ իւր բարուց, սովո-

FUAD-PACHA.

Fuad-Pacha est un des hommes d'Etat les plus éminents de la Turquie. Depuis dix ans les missions les plus délicates lui ont été confiées par S. M. le Sultan. D'abord commissaire dans les Principautés; une étude approfondie des matières soumises à sa juridiction et ses idées conciliatrices eurent mis bientôt fin à des difficultés sérieuses. Envoyé ensuite en Russie et dans plusieurs des provinces grecques dépendant de la Turquie, il a toujours su concilier les intérêts les plus opposés. Ministre des affaires étrangères lors de la mission du prince Mentchikoff à Constantinople, il dut donner sa démission sur le refus de l'amiral russe de lui rendre sa visite. Rappelé plusieurs fois depuis au ministère, il n'a jamais cessé de donner les preuves de la plus grande élévation de caractère et d'une rare intelligence des affaires. La haute considération que lui ont valu ses nombreux services et l'estime toute particulière que lui témoigne S. M. le Sultan, expliquent le choix de Fuad-Pacha comme ambassadeur plénipotentiaire aux Conférences de Paris. Sa connaissance des mœurs, des usages et des principes

բութանց եւ երուսկան քաղաքակրթութեան սկզբանց ունեցած զիտութեամբն ու քաղաքագիտութեան

de la civilisation européenne, aussi bien que la bienveillante courtoisie qu'il a puisée dans le commerce

ՖՈՒԱՏ ՓԱՇԱ. — FUAD-PASHA.

մէջ ստացած բարեսէր քաղաքավարութեամբը բան զամենեւին աւելի յարմար է այս դժուարին պաշտօնը կատարելու :

Բարձրապատիւ Փաշան Փարիզ հասած ժամանակն

du monde diplomatique, le rend plus propre que tout autre à remplir cette mission délicate.

Nous avons eu l'honneur d'être présenté à Son Excel-

իրեն ներկայանալու պատիւն ունեցանք, և ըրած պատուասիրական ընդունելութեանը համար խնդամիտ սրտիւ կմատուցանեմք իրեն աստէն մեր շնորհապարտ գոնութիւնը : Բարեհաճեցաւ յայտնել մեզ վերստին մեր Վէհապատ. Ինքնակալին հայրախնամ փոյրը իզարգացումն դպրոցաց Ազգիս Հայոց և առանձինն մեր վարժարանին. « Առատագուր Ինքնակալին մեծ բաղձանքն այն է, ըսաւ, որ իւր հպատակաց որդիքն Երոպական բաղարակրութեանը վարժին և հաստատուն ու բազմատեսակ գիտութիւններ ձեռք բերեն : »

Բարձրապատիւ Իշխանը մտադիւր սիրով լսեց Վարժարանիս յոռաշաղկմ վիճակը, և հաճեցաւ զմեզ խրախուսել որ կարօտութիւն մը ունեցած ժամանակինս համարձակ իւր պաշտպանութեանը դիմենք : Մեր ու վարժարանիս վրայ ցուցուցած այս սերը մեր սիրտը գորովեցին. և մեծապէս շնորհակալ էմք մեր վարժարանը այցելութեան գալու խոստմանը՝ զոր պիտի կատարէ բաղարակական զբաղմունքին քիչ մը պարապ որ գտնէ : Այս պատիւը խնդութեամբ պիտի լեցունէ զմեզ, և մեր աշակերտացը պիտի ըլլայ հզօր խրախուս :

lence lors de son arrivée à Paris, et nous sommes heureux de pouvoir lui témoigner ici toute notre gratitude pour son bienveillant accueil. Fuad-Pacha a daigné nous confirmer une fois de plus l'assurance de la sollicitude toute paternelle avec laquelle notre Très-Gracieux Souverain, S. M. le Sultan, s'intéresse à la prospérité de nos Écoles arméniennes et de notre Collège en particulier. « Le plus grand désir de Sa Majesté, nous disait-il, est de voir la génération nouvelle se façonner aux usages de la civilisation européenne et acquérir des connaissances solides et variées. »

Son Excellence a pris un vif intérêt aux résultats que nous avons déjà obtenus et a eu la bonté de nous engager à recourir, au besoin, à sa protection. Ces témoignages de sa vive sympathie nous ont vivement touché; mais ce dont nous devons remercier le plus Son Excellence, c'est sa promesse de venir visiter notre établissement dès que les préoccupations de la politique lui laisseront quelque loisir. Cet honneur nous comblera de joie et sera pour nos élèves le plus puissant de tous les encouragements.

Կ Ե Ն Յ Ա Ղ Օ Գ Ո Ւ Տ Բ Ա Ն Ք

Գ Թ Ո Ւ Թ Ի Ն Ն

ԳԹՈՒԹԻՒՆԸ ԱՍՏՈՒԾՄԷ ԿՈՒԳԱՅ. զայս անա ուզած է ճարտար նկարիչը մեր դիմացի սրտաշարժ պատկերին մէջ ներկայացունել : Ընդհանրապէս Գրութեան պատկերը ողորմութիւն տուող մարդով մը կհասկըցունեն նկարիչք և արձանագործք : Բայց Լանտել՝ որ մեր պատկերին նեղիւնակն է, ուզեր է ցուցընել քէ Գրութիւնն աստուածային բարութեան բղխմունքն է, որ զմարդիկ իրարու հետ կկապէ :

Հոս գրութիւնը չորս տղու մէջ նստած է, որով իր վսեմ գործունեութեան այլեւայլ գործքերը կերևան : Չախ կողմը տղայ մը կեցած է՝ զոր նա լուսաւորէ լուսովն կրթութեան. քիչ մը վարը պըզտիկ աղջիկ մը՝ կշանայ ինքզինքը ծածկել այն լարերովը՝ զոր Գրութիւնն է իրեն վրայ ձգեր. աջ կողմն կտեսնես աղուոր տղայ մը՝ որուն սիրտը ինքն իսկ Գրութիւն իւր բոցովն է ջեռուցեր, և որ հիւանդ ու անօգնական մնացած որբ տղայ մը կբաշէ առ նա, որ անոր մայրենի խնամքը կարենայ ինքն ետ վայելել :

Այսպէս անա եղբայրութեան, կրթութեան ու Ամօթխածութեան շնորհափայլ անձնաւորութիւններէ պար առեալ, Գրութիւնը աջուրներն երկինք կվերցունէ ու կարծես քէ իւր երկրիս վրայ ունեցած երեք տեսակ պաշտամանը բացայայտութիւնը կուգեիմացունել : Առ Աստուած առաքէ՝ որ ինչ յԱստուծոյ կուգայ, ու կկրկնէ այս վսեմ խօսքերը, զոր նա յօրէնս ետ աշխարհի. *Սիրեցեք զիմաստն*. Սիրեցեք, կրսէ, սիրեցեք մեկզմեկ :

Եւ իրացընէ, ո՞չ ապաքէն ամենայն ինչ այս պարզ պատուիրանիս մէջն է : Ընկերութիւն մը որուն հիմը Սիրոյ վրայ չէ՝ չկրնար հաստատուն մնալ : Շահակցութիւնը՝ շարժուն կապ մըն է, վասընզի շահ բռածդ փոփոխական ինչ է. Բանը՝ (խելքը) անատոյգ կանոն մըն է, վասնզի բանը կայացի ու կմօլորի. Դաշնակցութիւնը տկար պատենչ մի է, վասնզի կրքերը պատրաստ են միշտ դաշինքն աւերելու պատուելու : Գրութիւնը, այսինքն Աւրն է միայն որ զո եւ իցէ միութիւն յախտենական կրնէ, իւր ամօր՝ անբակտելի